

Finanční právo III

Úvěrový trh

Co zahrnuje úvěrový trh

- Jedná se o úvěrové instituce (bank and investment company)
- Podle práva ČR: Banky a družstevní záložny

Prameny práva

- EU

- Směrnice o kapitálových požadavcích 2013/36/EU (CRD) a nařízení (EU) č. 575/2013 o omezřetnostních požadavcích (CRR, společně CRD IV)
- Směrnice 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu (Payment Services Directive, PSD, zrušena na podzim roku 2015); směrnice (EU) 2015/2366 (PSD 2). Směrnice PSD 2 vstoupila v platnost dne 12. 1. 2016 a ve vnitrostátních právních předpisech musí být provedena do začátku roku 2018.

Cíle evropské úpravy

- zavést moderní právní rámec pro úvěrové instituce, který je schopen reagovat na riziko a zohledňuje mezinárodní rámcovou dohodu Basilejského výboru pro bankovní dohled (Basel Committee on Banking Supervision) o kapitálových požadavcích úvěrových institucí (Basilej III)
 - zlepšení kapitálového základu, standardů likvidity, proticyklických opatření, pákového poměru a pokrytí úvěrového rizika protistrany

- vytváří jednotnou oblast pro platby v eurech

Banka

- akciová společnost se sídlem v ČR, která **přijímá vklady od veřejnosti a poskytuje úvěry**
- má k výkonu těchto činností **bankovní licenci** udělenou ČNB
- 1 odst. 1 zákona o bankách

Zánik bankovní licence

- 7a odst. 1 zákona o bankách – **bankovní licence zaniká dnem,**
 - kterým nabývá **právní moci rozhodnutí o odnětí licence,**
 - ke kterému se **banka zrušuje,** pokud se zrušuje s likvidací,
 - od kterého **podle rozhodnutí valné hromady dosavadní banka nadále nebude vykonávat činnost,** ke které je třeba licence,
 - **výmazu banky z obchodního rejstříku,** pokud zaniká bez likvidace,
 - ke kterému nabylo **právní moci rozhodnutí o zákazu činnosti banky** na území České republiky podle jiného právního předpisu.
- V souladu s 7a odst. 3 zákona o bankách **nesmí banka ode dne zániku bankovní licence přijímat vklady a poskytovat úvěry** a provozovat další činnosti, **s výjimkou těch, které jsou nezbytné k vypořádání jejích pohledávek a závazků.** Do doby, než vypořádá své pohledávky a závazky, **se považuje za banku podle zákona o bankách.**
- Zánik bankovní licence **nemá za následek zrušení a zánik subjektu**

Odnětí bankovní licence

- **Sankční** – 34 zákona o bankách
 - ČNB odejme bankovní licenci:
 - přetrvávání závažných nedostatků v činnosti banky
 - úpadek banky (x 6 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona)
 - výše kapitálu banky
 - ČNB může odejmout bankovní licenci:
 - banka do 12 měsíců ode dne udělení bankovní licence nezačala činnost
 - po dobu 6 měsíců nepřijímá vklady od veřejnosti nebo neposkytuje úvěry
 - žadatel v žádosti o bankovní licenci uvedl nepravdivé údaje nebo zamlčel podstatné údaje nezbytné pro posouzení žádosti o udělení bankovní licence
- **Na vlastní žádost** – neupraveno – podle 7a odst. 1 písm. d) zákona o bankách zaniká bankovní licence dnem, od kterého podle rozhodnutí valné hromady dosavadní banka nadále nebude vykonávat činnost, ke které je třeba bankovní licence.
- 35 odst. 2 zákona o bankách – ode dne PM rozhodnutí o odnětí bankovní licence **nesmí dotčená PO přijímat vklady a poskytovat úvěry** a provozovat další činnosti s výjimkou těch, které jsou nezbytné k **vypořádání jejích pohledávek a závazků**; do ukončení vypořádání **se považuje za banku** podle zákona o bankách

Družstevní záložna – Spořitelní a úvěrní družstvo

- družstvo se sídlem v ČR, kterému ČNB udělila **povolení k přijímání vkladů od jeho členů a k poskytování úvěrů jeho členům** (1 odst. 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech)
- není bankou a jeho podnikání se nepovažuje za provozování živnosti (1 odst. 4 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech)

Zánik povolení pro SÚD

- **dnem nabytí právní moci rozhodnutí o odnětí povolení** (2a odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech)
- **dnem zrušení spořitelního a úvěrního družstva**
- **ke dni zápisu změny právní formy spořitelního a úvěrního družstva na akciovou společnost**, tj. pokud ČNB k takové přeměně udělila souhlas a současně rozhodla o udělení bankovní licence (28g odst. 4 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech)

Odnětí povolení pro SÚD

- **Sankční** – 28g zákona o spořitelních a úvěrních družstvech
 - ČNB odejme povolení působit jako spořitelní a úvěrní družstvo:
 - při přetrvávání závažných nedostatků v činnosti spořitelního a úvěrního družstva. kapitálová přiměřenost spořitelního a úvěrního družstva (28g odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech)
 - ČNB může povolení odejmout (28g odst. 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech):
 - spořitelní a úvěrní družstvo nezačalo podnikat do 12 měsíců ode dne udělení povolení
 - po dobu 6 měsíců nepřijímá vklady od členů nebo jim neposkytuje úvěry
 - žadatel v žádosti o povolení uvedl nepravdivé údaje nebo zamlčel podstatné údaje nezbytné pro posouzení této žádosti.
- **Na vlastní žádost** – neupraveno
- Na základě 28h odst. 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech nesmí dotčená právnická osoba ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o odnětí povolení **přijímat vklady a poskytovat úvěry** a provozovat další činnosti s výjimkou těch, které jsou nezbytné k **vypořádání jejich pohledávek a závazků**.
- Dnem nabytí PM rozhodnutí o odnětí povolení působit jako spořitelní a úvěrní družstvo se **spořitelní a úvěrní družstvo zrušuje** (13 odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech)

Zrušení a likvidace banky

- 36 zákona o bankách
- 7a odst. 1 písm. b) zákona o bankách dnem zrušení banky s likvidací zaniká bankovní licence

Likvidátor banky

- **Jmenování**
 - **fyzická osoba** (8 odst. 9 ZoB)
 - ne osoba, která má nebo měla zvláštní vztah k bance, která je nebo v posledních 5 letech byla auditorem banky nebo se jakýmkoli způsobem na auditu v bance podílela.
 - jmenuje a odvolává **soud na návrh ČNB**. O návrhu ČNB soud rozhodne do 24 hodin od podání návrhu
- **Odměna**
 - **stanoví ČNB** s přihlédnutím k rozsahu činnosti likvidátora
- **Hrazení nákladů likvidace a odměny**
 - primárně **z majetku likvidovaného subjektu**
 - v případě, že majetek likvidovaného subjektu nepostačuje, právní předpisy upravují další postup
 - k provedení NOZ bylo vydáno **nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob** → jsou-li odměna a hotové výdaje náležející likvidátorovi jmenovanému soudem hrazeny **státem**, vyplácí tyto částky soud, který odměnu likvidátora určil
- **Povinnost likvidátora jednat s péčí řádného hospodáře**

Zrušení a likvidace Družstevní záložny

- 13 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech
- 13 odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech → spořitelní a úvěrní družstvo se **zrušuje dnem nabytí právní moci rozhodnutí ČNB o odnětí povolení** k činnosti spořitelního a úvěrního družstva

Likvidátor Družstevní záložny

- **Jmenování**
 - **fyzická nebo právnická osoba** splňující podmínky důvěryhodnosti a odborné způsobilosti podle 2a odst. 5 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a která nemá nebo neměla ke spořitelnímu a úvěrnímu družstvu zvláštní vztah
 - v posledních 5 letech prováděla audit nebo se jinak podílela na zpracování a vedení účetnictví spořitelního a úvěrního družstva
 - jmenuje a odvolává **soud na návrh ČNB**. O návrhu ČNB soud rozhodne do 24 hodin od podání návrhu. Usnesení se dne, kdy bylo vydáno, vyvěsí na úřední desce soudu
- **Odměna**
 - výši odměny likvidátora a její splatnost **stanoví ČNB** s přihlédnutím k rozsahu činnosti likvidátora.
- **Hrazení nákladů likvidace a odměny likvidátora spořitelního a úvěrního družstva**
 - primárně **z majetku spořitelního a úvěrního družstva**
 - v případě, že majetek spořitelního a úvěrního družstva nepostačuje na vyplacení náhrady hotových výdajů likvidátora a odměny likvidátora, vyplatí částky připadající na odměnu likvidátora a na jeho hotové výdaje **ČNB**, které tím vznikne pohledávka za spořitelním a úvěrním družstvem ve výši vyplacených částek
- **Povinnost likvidátora jednat s péčí řádného hospodáře**

Spotřebitelský Úvěr

- s využitím materiálu JUDr. Schejbala

- Spotřebitelským úvěrem je odložená platba, peněžitá zápůjčka, úvěr nebo obdobná finanční služba poskytovaná nebo zprostředkovaná spotřebiteli (včetně leasingu, splátkových kalendářů apod.)
- Spotřebitelským úvěrem na bydlení je úvěr
 - Zajištěný nemovitou věcí
 - Účelově určený k nabytí, výstavbě nemovité věci, úhradě za převod družstevního podílu nebo k změně stavby
- Vázaný spotřebitelský úvěr (financování koupě konkrétního zboží či služby)

Poskytování SÚ

Poskytováním SÚ se rozumí

- Nabízení možnosti sjednat SÚ
- Předkládání návrhu
- Provádění přípravných prací
- Sjednávání SÚ
- Výkon práv a plnění povinností ze smlouvy o SÚ

Osoby oprávněné poskytovat SÚ

- **Banka**, spořitelní a úvěrní družstvo, **platební instituce** a poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, instituce elektronických peněz a vydavatel elektronických peněz malého rozsahu
- **Nebankovní poskytovatel SÚ**

Nebankovní poskytovatel SÚ

Podmínky udělení oprávnění k činnosti

- a.s., s.r.o. nebo SE
- Sídlo na území ČR
- Důvěryhodnost
- Odborná způsobilost
- Zřízená dozorčí rada
- Počáteční kapitál
- Zavedení a udržování postupů a pravidel
- Reálný obchodní plán
- Splňuje pravidla jednání se zájemci o SÚ
- Průhledný a nezávadný původ finančních zdrojů

Rozhodnutí o udělení oprávnění k poskytování SÚ udělí ČNB do 4 měsíců, platnost 5 let.

Přílohy žádosti o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele (1)

1. Výpis z obchodního rejstříku
2. Doklady k posouzení důvěryhodnosti žadatele a členů správní rady, statutárního a dozorčího orgánu nebo podobného orgánu
 - Výpis z evidence RT, prohlášení o svéprávnosti a prohlášení obsahující údaje o dosavadní činnosti FO nebo PO za období posledních 10 let
3. Doklady prokazující odbornou způsobilost
 - Všeobecné znalosti -> maturitní vysvědčení
 - Odborné znalosti a dovednosti -> osvědčení o úspěšném vykonání odborné zkoušky od akreditované osoby. **Po dobu 24 měsíců od účinnosti zákona postačí čestné prohlášení.**

Přílohy žádosti o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele (2)

4. Údaj o výši počátečního kapitálu

- Splacený základní kapitál, splacené emisní ážio, povinné rezervní fondy, ostatní fondy vytvořené z rozdělení zisku a rozdíl nerozděleného zisku z předchozího období
- **Alespoň 20 000 000 Kč**

5. Finanční výkazy

- (Konsolidované) výroční zprávy a účetní závěrky za poslední 3 účetní období; doklady o příjmech v případě FO

6. Doklady prokazující původ finančních zdrojů

- Např. účetní závěrka, smlouva o prodeji nemovitosti, darovací smlouva, usnesení o dědictví apod.
- Řídí se metodikou ČNB:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/doklady_k_prokazani_puvodu_kapitalu.pdf

Přílohy žádosti o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele (3)

7. Plán obchodní činnosti

- Zpracovaný na první 3 účetní období

8. Návrh pravidel jednání se zájemci o SÚ

- Odborná péče, čestné a transparentní jednání
- Zákaz nejasných, nepravdivých, zavádějících nebo klamavých informací
- Uchování dokumentů - po dobu nejméně 5 let x 1 rok ode dne, kdy byla žádost o úvěr zamítnuta
- Zákaz pobídek
- Použití pojmu nezávislý
- Zákaz vstupních plateb a odměn
- Omezení plateb před poskytnutím SÚ

9. Návrh vnitřních předpisů

Přílohy žádosti o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele (4)

10. Identifikační údaje ovládající osoby a výpis z obchodního rejstříku nebo jiné obdobné evidence
11. Popis skutečnosti, na základě které je osoba ovládající osobou, případně doklad tuto skutečnost potvrzující
12. Doklady k posouzení důvěryhodnosti ovládající osoby.
13. Finanční výkazy a další doklady prokazující původ finančních zdrojů ovládající osoby

Zprostředkování SÚ

- Samostatný zprostředkovatel
 - Smlouva s poskytovatelem SÚ x se spotřebitelem
 - Povinné pojištění odpovědnosti za škodu
- Vázaný zástupce
 - Výhradně pro jednoho zastoupeného
- Zprostředkovatel vázaného SÚ
- Zahraniční zprostředkovatel

Oprávnění k činnosti trvá do konce kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém byl zapsán do registru; prodloužení vždy na dalších 12 měsíců.

Pravidla poskytování rady

Poskytovatel nebo zprostředkovatele poskytuje radu na základě

- Analýzy finanční situace spotřebitele, jeho požadavků, cílů a potřeb a analýzy rizik, kterým může být vystaven
- Výběru dostatečného počtu vhodných produktů

O poskytnuté radě spotřebitel obdrží záznam v listinné podobě nebo jiném trvalém nosiči dat

Posouzení úvěruschopnosti spotřebitele

- Poskytnutí úvěru v souvislosti s výsledkem posouzení úvěruschopnosti spotřebitele
- Posuzování úvěruschopnosti:
 - Posouzení schopnosti splácet splátky SÚ porovnáním příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů.
 - Pokud je relevantní, posouzení hodnoty majetku spotřebitele
- Důsledky porušení povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele
 - **Neplatnost smlouvy**
 - Tříletá promlčecí lhůta ode dne uzavření smlouvy
- Získávání informací z databází a registrů (bankovní a neb. registr)

Informační povinnosti vůči spotřebiteli

- Listinná podoba / trvalý nosič dat
- Povinné informace uváděné v reklamě (mikropísmo)
- Informace trvale přístupné spotřebiteli
- Předšmluvní informace
 - **Standardizované** formuláře přílohou zákona
- Informace poskytované během trvání závazku
 - Informace o změně zápůjční úrokové sazby
 - Informace o spotřebitelském úvěru v cizí měně

Smlouva o spotřebitelském úvěru (1)

- Písemná forma
- Obsahuje informace uvedené jasným, výstižným a zřetelným způsobem:
 - Druh úvěru, kontaktní údaje, celková výše a doba trvání úvěru
 - Určení zboží nebo služby a jejich cenu, jde-li o úvěr ve formě odložené platby nebo vázaný úvěr
 - Zápůjční úroková sazba, RPSN, výše, počet a četnost plateb, podmínky pro splácení úroků
 - Požadavek na případné zajištění a pojištění
 - Informace o právu na odstoupení od smlouvy, předčasné splacení, o způsobu ukončení, o možnosti mimosoudního řešení sporů
 - Označení orgánu dohledu
 - Informace o možnosti přečerpání a překročení úvěru
- Smlouva v cizí měně

Smlouva o spotřebitelském úvěru (2)

- **Důsledky porušení požadavků**
 - Chybí úroková sazba, RPSN nebo celková částka, kterou má spotřebitel zaplatit a nebyla dodržena listinná forma -> úvěr úročen repo sazbou ČNB
 - Úroková sazba, RPSN a celková částka navzájem neodpovídá -> použije se nižší
- **Doba na rozmyšlenou (úvěr na bydlení) – 14 dní**
- **Zajištění spotřebitelského úvěru**

Smlouva o zprostředkování spotřebitelského úvěru

- Písemná forma
- Informace ve smlouvě:
 - Kontaktní údaje stran, informace o výši odměny a její splatnosti
 - Druh SÚ, jeho doba trvání, celková výše, podmínky čerpání
 - Počet, četnost a nejvyšší výše splátek
 - Nejvyšší celkové náklady SÚ, které je spotřebitel ochoten nést
 - Informace o právu odstoupit od smlouvy
 - Důsledky vyplývající z prodlení spotřebitele
- Odstoupení od smlouvy
- Postup při prodlení spotřebitele

Roční procentní sazba nákladů

- Celkové náklady SÚ, tj. hodnota všech závazků budoucích nebo stávajících, dohodnutých mezi věřitelem a spotřebitelem
- Zahrnuje také případné náklady na ocenění nemovitosti, náklady na doplňkové služby
- Matematický vzorec přílohou č. 1 zákona

II. Zápůjčka a úvěr dle OZ

- mezi podnikateli
- mezi občany
- není regulováno ČNB
- obcházení spotřebitelských úvěrů přes živnostenské oprávnění

III. Úvěr na investiční nástroje

- zákon č. 408/2010 Sb., o finančním zajištění (zajištění CP)
- postup při zajišťování pohledávek na základě smlouvy, kterou se sjednává finanční zajištění
- finanční zajištění slouží za podmínek stanovených tímto zákonem k zajištění pohledávky finančního charakteru pro případ, že dojde k prodlení s jejím plněním
- určitá omezení u spotřebitelů

Finanční kolaterál

- Předmětem finančního zajištění je finanční kolaterál, kterým může být pouze
- **a)** finanční nástroj,
- **b)** samostatně převoditelné právo jinak spojené s finančním nástrojem,
- **c)** právo vyplývající ze zápisu finančního nástroje v evidenci a umožňující oprávněnému přímo či nepřímo nakládat s finančním nástrojem alespoň obdobným způsobem jako oprávněný držitel,
- **d)** peněžní prostředky připsané na účet v české nebo cizí měně,
- **e)** pohledávka na výplatu peněz, nebo
- **f)** úvěrová pohledávka

IV. Zdroje financování úvěrové činnosti u poskytovatelů

- vlastní zdroje, kapitál
- cizí zdroje
 - Dluhopisy (omezení získávat zdroje od veřejnosti)
 - Úvěry od třetích osob
 - Retail (Zonky, Bankerat)